

Diksyoner monoleng

Travay in demare lo en diksyoner monoleng an Kreol Seselwa. Sa travay pe ganny fer par Komite Nasyonal Lalang Kreol anba direksyon Lenstiti Kreol. I pou pran plizyer lannen pour konplet sa travay me antretan piblik i kapab kontinyen kontakte Lenstiti Kreol pour konsiltasyon lo lizaz Leksik Kreol. Nou prezant zot avek model en mo ki'n fini definir.

bate 1 v (bat, bate), (*zer an batan*) (i) donn kou, tap, frap en dimoun, en keksoz ouswa zannimo. (ii) fer mouvman, bouze, donn sinyal: *Laroul i bat for. Leker i bat vit. Bat lizye. Bat lanmen.*

(iii) sirpas en dimoun dan en keksoz, en domenn tel ki sport: *Pol in bat tou manrmay lo kalkil. I'n bat nou lo taye.* (iv) melanz keksoz avek serten degre lafors: *I pe bat lafarin ek dizef pour fer gato.* (v) fer kolizyon. (vi) zwe serten lenstriman lanmizik: *Bat gitar, tanbour, triyang ...* (vii) **bat ater** : tonbe. *fig (i) dir sorti, ale: Bate don!* (ii) zwenn, rankontre par azar. (iii) ale, kit en landrwa: *Mwan mon bate avan fernwanr i fer.* (iv) fer letour : *Mon'n bat lavil antye pour mwan ganny zonnyon rouz.* (v) ganny difikilte pour fer en keksoz: *Louvraz in bat li. bat fer* : profit lokazyon. **bat kales** : pran semen ale. **bat lalang** : koz bokou, fer balala. **bat lari** : fer lavi, fer prostitisyon. **bat latet** : anbete. **bat lazeneral** : rod partou kote. **bat lizye** : (i) perdi latansyon briyevman. (ii) sey fer bor, met bon. **2 n** (i) ansonmen, bise : *Mari in ganny en bate avek sa madanm.* (ii) defet, eliminasyon dan zwe.: *Lekip foutbol mon distrik in ganny en bon bate. fig bate bef* :gro defet, bate, ansonmen. **bate kondire** :bate an marsan.

DETABES TERMINOLOZIK

(Coopération technolinguistique Afrique (CTA))

Lenstiti Kreol i fyer prezant en lesantinyon sorti dan son detabes terminolozik dan kad proze koperasyon avek Gouvernman Canada, Lorganizasyon Enternasyonal Lafrankofoni e bann pei Lafrik. Piblik i kapab byento ganny akse avek sa detabes.

FRANÇAIS

RBN Lexicologie, lexicographie et terminologie

catégorie grammaticale*a* CORRECT

OBS*Catégorie dont les membres modifient les parties du discours.

En français, les catégories grammaticales sont le genre, le nombre, la personne, le temps et le mode.*a

SOURCES

a*TERMIUM®

CRÉOLE

DOMENN : Leksikoloji, Leksikografi e Terminoloji

KRS: **kategori gramatikal***a*KOREK

DEF*Bann paramet lengwistik tel ki zanr, mod, verb, personn eksetera.*b

OBZ*Terminoloji valide par Komite Nasyonal Lalang Kreol(KNLK).*b

SOURS a*Leksik Kreol Seselwa 2enm edisyon 2006

B*Lekip Nasyonal CTA Sesel*2008
DAT KREASYON 2008-06-02 LENSTITI KREOL
ARMONIZE PAR LEKIP NASYONAL PROZE CTA SESEL

ANGLAIS

EN: **grammatical category***a* CORRECT

OBS*Grammatical categories are typical parameters of word or phrase paradigms: number, gender, definiteness, genericness, case, person, tense, mood, aspect.*a

Lavwa Kreol

Lenstiti Kreol Fevriye 2010

Tel: 376351, Faks: 376286, Imel: kreol@intlevision.net

Edisyon Spesyal 2010

Lazournen Enternasyonal Lalang Maternel 21 Fevriye

Editoryal

De lapar Minister Ledikasyon, i fer mwan en gran plezir pour akey Lenstiti Kreol dan nou lorganizasyon. Parey tou dimoun i okouran, sa sanzman in pran lefe depi Zanvye 2010. Avek grander misyon ki i annan, travay Lenstiti Kreol pa'n zanmen fasil. Mon konsyan kanmenm, ki sa lenstitisyon in reisi dan plizyer fason, pour sansibiliz diferan piblik, lokalman e lo nivo enternasyonal, lo lenportans Kreol, tan ki nou lalang maternel, e tan ki en zouti de baz nou devlopman kiltirel. I annan ankor bokou travay pour fer, e mon asire ki dan sa milye Ledikasyon, Lenstiti Kreol i a fleri e anmenn ankor plis rezilta pozitiv.

Mon ti a kontan profite pour remerseye Minister Devlopman Kominoter, Lazenes, Sport ek Kiltir pour swen ki i'n pran avek Lenstiti Kreol, e mon swete ki nou kapab kontinyen travay an partenarya vizavi sa lenstitisyon, dan lentere komen.

M. B. Sham-Laye
Minis pour Ledikasyon.

PRI ANTOINE ABEL

KONKOUR LITERER NASYONAL 25enm FESTIVAL KREOL, SESEL

2enm Edisyon 2010, Dat limit,
le 30 Zilyet 2010

Antione Abel

Pri Antoine Abel ti relanse an Oktob 2007 koman en konkour literer nasyonal pour ankouraz e promouvwar prodiksyon literer an Kreol dan Sesel. En tel konkour in deza organize avan, me i pa'n lo en baz regilye. Lenstiti Kreol i swete ofer bann ekriven literatir Kreol sa loportinite tou le de-z-an. Donk, an 2008, 2enm edisyon ti lanse pour komemor 25enm Festival Kreol Sesel an Oktob, 2010. Sa enn edisyon i ouver dan tou kategori literer, avek bi ki i a vin vreman en konkour nasyonal ki konpri tou disiplin lekritir.

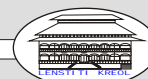
Sa bann travay i bezwen santre lo panse, lakiltir, lavi ek bann laspirasyon nou pep an tan ki Nasyon.

I annan 5 (senk) kategori e konkour i ouver pour tou dimoun.

(kontinyasyon paz 2)

LENSTITI KREOL
Minister Ledikasyon
Maison Saint Joseph, Au Cap
Mahé, Seychelles

Tel: 37 62 51 Faks: 37 62 86
Mizanpaz G. Luc

PROFIL LO ANTOINE ABEL

Msye Antoine Abel ti ne le 27 Novanm 1934 dan distrik Anse Boileau. Apre son letid primer i ti aprann mason me abandonnen pour vin en ansenyan. Msye Abel ti decide pour al pourswiv son letid avanse kot liniversite "Reading" Langleter kot i ti resevwar en sertifika pour letid avanse dan lasyans pour ledikasyon. I ti vin en ansenyan lagrikiltir, apre sa i ti al swiv en lot staz liniversite "Bristol" pour prepar li pour donn formasyon ansenyan. I ti answit ansenny kot l'Ecole Normale Supérieure de Victoria "Teacher Training Centre". Msye Abel in osi travay bokou avek Minister Lakiltir ek Minister Ledikasyon e i ti pran son retret an 1986 avek bokou travay entelektyel a son non.

Msye Abel ti premye ekriven Seselwa ki ti ekri bann pti zistwar kourt ek poenm. I ti premye pour anmenn kiltir ek literatir Kreol lo lasenn

enternasyonal avek son liv **Paille en queue an 1969**.

An 1977 en koleksyon zistwar ek poenm ti ganny bibliye enternasyonalman e an 1979 i ti ganny onore **Prix des Mascareignes** par Gouvernman Franse pour son publikasyon **Une tortue se rappelle**. Msye Abel ti osi bibliy en pyes apele **Restan Kanmira an 1980**. Parmi son bann lezot travay ki pli byen koni i son de roman, **Coco Sèc ek Mon Antann En Leokri**, ki ti popiler lo radyo dan bann lannen 80. I'n osi ekri en lot roman anba tit **Carcassaille** ek en rekey poenm apele **Laflor, lafón, ek santiman**, ki pa'n bibliye. Msye Abel in ekri prensipalman an Franse ek Kreol.

Apre en long maladi, Msye Abel ti mor le 19 Oktob 2004 a laz 70 an. Rekonesan pour sa ki i'n kontribye dan literatir Seselwa, Lenstiti Kreol i onor avek sa konkour nasyonal anba son non, e fyerman deklar li, **'Papa Literatir Seselwa'**.

KONKOUR LITERER NASYONAL 25enm FESTIVAL KREOL, SESEL (kontinyasyon paz 1)

1 ROMAN, 2 ZISTWAR, 3 POEZI, 4 TEAT, 5 TRADIKSYON.

Gran pri pour travay ki'n sirpas tou lezot dan tou

kategori SR 30,000

Premye pri dan sak kategori SR 20,000

Dezyenm Pri dan sak kategori SR 10,000

Trwazyenm Pri dan sak kategori SR 5,000

Kontakte Lenstiti Kreol oubyen tyek son sit web si ou pa ankor ranpli en form partisipasyon. Seremoni remiz pri pou fer dan aktivite VOYAZ Eden Island, pour komemor 25enm Festival Kreol Sesel.

PA MANK SA SANS!

BIOGRAFI EKRIVEN

Younit Literatir, Lenstiti Kreol, i annan gran plezir anons bann ekriven Seselwa ki i pe lans en proze pour kree en biografi ekriven. Sa i enkli tou domenn literatir; roman, zistwar kourt, poezi, teat, residevi, ese, eks. Travay ki pou ganny aksepte in kapab bibliye ou non bibliye. Tou travay pou ganny enkli dan tou le trwa nou lalang nasyonal. I tre enportan ki tou ekriven Seselwa i partisipe e donn lenformasyon nesese pour ki nou detabes i konplet. Ekriven ki pa partisipe pou dan en dezavantaz aköz se zot lenformasyon ki pou reste enkonni letan ki bann serser pe fer resers. Sa lenformasyon i kapab ede pour fer okenn seleksyon letan i annan aktivite literer, lo nivo nasyonal ouswa enternasyonal. Donk, tou ekriven i ganny demande pour kontakte Lenstiti Kreol ouswa konsilte son sit web pour ganny en kestonner. Pour okenn leklersisman, silvouple kontakte Msye Abdourahamane Diallo, Younit Literatir, Lenstiti Kreol.

'Kreol: Siman nou sosyete'

Sesyon deba a lokazyon 24enm Festival Kreol, Sesel.

Dan lespri eksplor tenm nasyonal pour 2009, KOSTE SESELWA, Lenstiti Kreol ti propoz en latabronn pour diskite otour rol ki nou lalang maternel i zwe koman en eleman inifikater dan sosyete Seselwa, e donk, ki fer li posib pour nou pep koste. I osi en fe ki nou lalang maternel in pas atraver en listwar ase difisil, ki fer ki valorizasyon sa lalang i annan son bann defi. Ozordi, ler nou pe koz disparisyon bann lalang minoriter aköz in napa sifizaman volonte politik ek veikil pour zot devlope e donk sirviv, fodre nou gard antet ki Kreol Seselwa i ankor en lalang minoriter an term lakantite dimoun ki servi li, menm si i byen vivan dan nou lavi tou le zour. Tenm nasyonal 2009 ti ofer nou en loportinite pour reflesir lo sirvivans ek devlopman nou lalang, pour li kontinyen permet nou reste non selman en nasyon byen simante dan fondasyon son kiltir, me ki kapab progrese kontinyelman.

Swivan i bann pwen santral ki ti ganny diskite, dapre domenn:

Ledikasyon: Napa dout ki dan konteks pedagozik, in prouve ki meyer fason pour zanfann aprann i atraver son lalang maternel. Sepandan, depi ki Kreol in ganny entrodwir dan lekol an 1982, lentansyon pour kontinyen avek en program dan segonder pa'n zanmen realize. Aköz sa? (Fodre pran an kont ki malgre nou dir nou avangard dan ledikasyon Kreol, lezot kominote Kreol dan larezyon e dan lezot pei i deza annan ledikasyon Kreol nivo iniversiter.) Eski ledikasyon Kreol i annan en bon sistenm devlopman kirikiler dan striktir Minister Ledikasyon, e eski i annan en sistenm resers ki'n etabli pour determin progse ledikasyon Kreol e bann eleman ki afekte li?

Ki mannyer nou kapab pran an kont, pa zis lalang maternel, me osi nou kiltir dan ledikasyon nou zanfann? I nesese ki travay ki ti'n komanse par Komite Ledikasyon Kiltirel i rebran, e i ganny pran o serye par tou parti konsernen.

Formasyon: Si nou dakor ki Kreol i eleman inifikater ki pli enportan dan nou sosyete, alor nou bezwen fer sa ki nesese pour ki bann dimoun ki travay dan domenn devlopman Kreol, ki swa dan ledikasyon, dan kiltir oubyen dan servis bibliy an zeneral, i ganny byen formen. Aköz ziska aprezan, Lenstiti Kreol pa ankor ganny en lengwis rezidan? Aköz i preski napa formasyon pour bann zofisye lakiltir? Vi ki i annan bokou lanfaz lo nivo mondyal lo leksplwatasyon kiltir koman en pilye devlopman sosyal e ekonomik, eski pa in ler pour investir dan nou lafors travayer dan kiltir ek ledikasyon?

Finansman: Bidze pour devlopman kiltirel, ki swa dan devlopman lalang maternel, dan devlopman ladans, dan devlopman ledikasyon Kreol, i preski pa egziste. Aköz sa bann domenn i toultan ganny konsidere koman mwen enportan ler pour partaz bidze?

Medya: Fodre ankouraz lizaz Kreol par bann mwayen medya, sirtou enternet, pour atir bann zenn e devlop kapasite Kreol dan domenn teknolozi. Programm Lenstiti Kreol pour devlop en detabes terminolojik dan otan domenn teknik ki posib i en tel proze ki merit ganny tou sipor posib. Televizyon, radyo ek zournal pa pe respekte standardizasyon Kreol sifizaman. Sepandan, i posib ki zot napa akse avek zouti nesese pour zot ekrir e enterpret byen Kreol.

Vilgarizasyon: Si paran i ankor pe demande kote Kreol pou anmenn zot zanfann, se aköz nou sistenm ki nou'n met an plas pa pe montre zot kote zot zanfann pou ale avek sa Kreol. I annan resers ki'n fer ki'n prouve poudir Kreol i nesese dan servis bibliy. I nesese alor ki i annan en legzanmen nasyonal ki a permet en zofisye servis bibliy kalifye pour fonksyonnen. Bann lenstitisyon pos-segonder ki spesyalize osi i devret annan en modil Kreol dan zot program, par egzann, zournalis, lakademi lapolis, eks. Lezot domenn kot i enperatif ki bann fonksyonner i metriz Kreol byen i dan domenn medikal, lazistis, lagrikiltir, ladministrasyon distrik, eks.

Inovasyon: Ti annan propozisyon ki inovasyon par bann teknisyen ki travay avek Kreol e lezot fondamantal kiltir, i lakle pour konvenk bann dirizan lo nesese pour akord lakiltir ek ledikasyon Kreol en finansman ek sipor materyel e imen ki apropiye. Par egzann, Lenstiti Kreol i sipoze fer provizyon detabes terminolojik ek zouti lengwistik, atraver bibliyasyon fizik e elektronik, pour permet itilizater Kreol servi lortograf standar e ganny akse avek lenformasyon itil tel ki konstitisyon an Kreol, kod servis bibliy, diksyoner, grammer, koreksyon elektronik, eks. Sepandan, malgre ki Lenstiti in enkli sa bann proze dan son bidze anyel pandan plizyer lannen, ziska aprezan, Minister pa'n war li posib pour finans lamazorite. Sa inabilite pour fer ledikasyon Kreol progrese, pour mont dan segonder, i en lot legzanp, vi ki lekskiz in touzour, mank resours imen e materyel. Bann teknisyen i bezwen pli proaktiv pour montre ki Kreol i en zouti esansyel dan devlopman nou pep atraver resers, proze edikatif e itil pour bibliy, e letid avanse dan domenn lengwistik, lar e filozofi, kiltirel e ledikasyon.

Solidarite: I egziste aktyelman en komite ledikasyon kiltirel ki pe etidye fason pli meyer pour promouvwar en ledikasyon pli fondamantalman kiltirel pour nou zanfann, ki a permet zot devlop zot sans lapartenans, lidantite kiltirel, patriyotizm, e pli enportan, devlop en bon labaz pour aplik konesans lo nenport size dan nenport ki konteks. Sa i enn bann proze pli enportan dan domenn ledikasyon ek kiltir ki a kapab ed nou atenn nou bi pour adres serten problem mazer dan laprantisaz nou zanfann. Pour sa proze kapab marse, fodre i annan solidarite ant le de minister ki enplike (Minister Lakiltir ek Minister Ledikasyon) e fodre ki Konsey Minis ek Minister Finans i konpran son lenportans e siport li. Sa i ava premye pa ki reanmenn linovasyon dan nou servis ledikasyon ek kiltir, e ki ava benefisye nou pep an anye.